

Акварели на лейтенант Уилям Маркъм от Девня от времето на Кримската война

Уилям Томас Маркъм (William Thomas Markham) е роден на 13 юли 1830 г. в селцето Абърфорд (Aberford) в покрайнините на Лийдс (Leeds), графство Западен Йоркшър (West Yorkshire)¹. През 1847 г. завършва колежа в Итън (Eton College), оттам и любовта му към рисуването².

Военната си кариера започва на 22 декември 1848 г. като младши лейтенант във 2-ри батальон на Стрелковата бригада (2nd Battalion Rifle Brigade (Prince Consort's Own)), по това време дислоцирана в Канада. На 7 април 1854 г. е повишен в чин лейтенант. В началото на Кримската война (1854 г.) лейтенант Маркъм е адютант (aide-de-camp) на генерал-лейтенант сър Джордж Браун – командир на английската Лека дивизия (Light Division). Участва с батальона си в битките при Алма, Инкерман и при обсадата на Севастопол. На 23 декември 1854 г. е повишен в чин капитан и е прехвърлен в кралската гвардия (Coldstream Regiment of Foot Guards).

През май и юни 1855 г. участва в експедиционния корпус под командването на генерал-лейтенант Джордж Браун и адмирал сър Едмънд Лайънс при десанта на Керч и Еникале. От 1 септември 1860 г. е подполковник (7th West Riding of Yorkshire Rifle Volunteers (Leeds.)). На 27 юли 1871 г. получава званието почетен полковник (Honourable Colonel). Подава оставка като офицер на 29 октомври 1881 г.³

Умира на 10 юли 1886 г. в Ковес (Cowes) на остров Уайт (Isle of Wight)⁴. В лагерите на английската Лека дивизия и на английската лека и тежка кавалерия при Девня (5 юни – 27 юли 1854 г.) лейтенант Уилям Маркъм рисува няколко акварела - сега в Националният музей на британската армия в Лондон (National Army Museum – London)⁵.

Особено интересен е един от тях – кавалеристи от 11-ти хусарски полк⁶ на водопой в лагера при Девня (11th Hussars watering at the camp at Devna, Bulgars & Buffaloes). Художникът е постигнал верен рисунък и дълбока перспектива. На преден план са представени река Девня, с обрасли с тръстика и папур брегове, разпрегната биволска кола (араба) и двама българи – колари, къпеши своите биволи в реката. Зад тях е една от девненските воденици с голямо водно колело и щъркел върху комина. В центъра на акварела са кавалеристите от 11-ти хусарски полк, в сини униформи. На заден план – лагерите от бели палатки с червен връх на фона на тъмните възвишения.

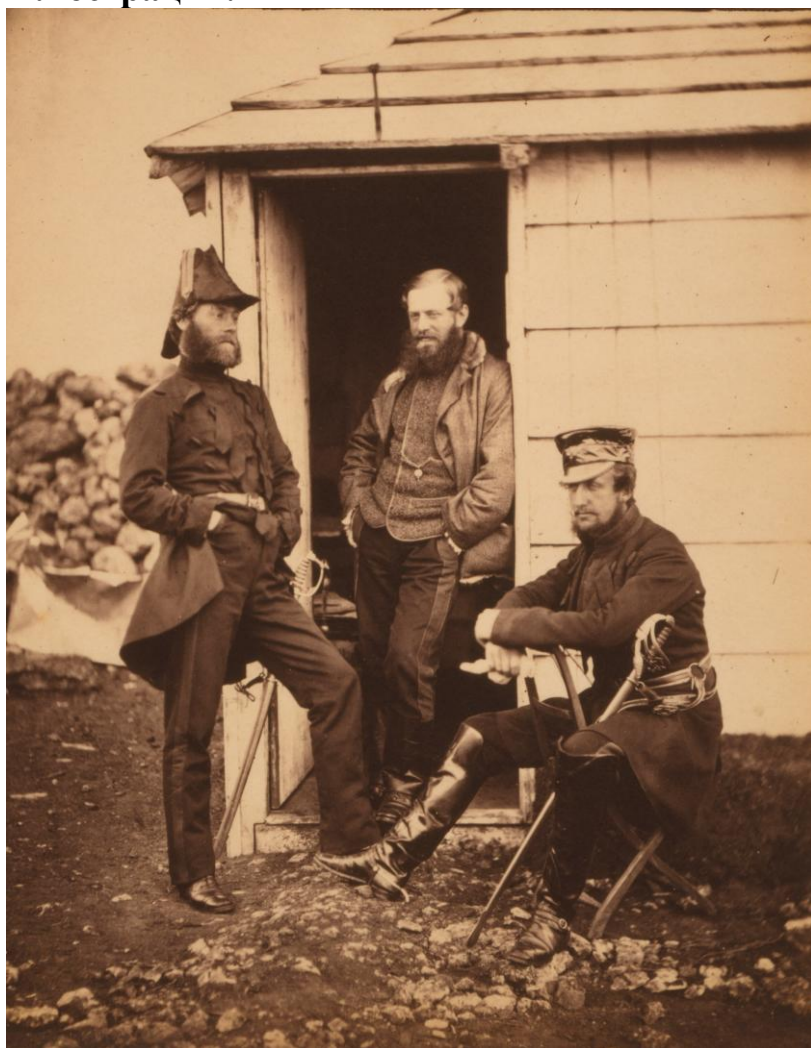
Лейтенант Маркъм представя и един от героите на войната – Омер паша Латас, главнокомандващият турските войски на Дунава по време на Кримската война (Omar Pasha – as he appeared the day he reviewed the force at Devna). На 3 юли 1854 г. на път от Силистра за Варна, за среща с командването на английските и френски войски, Омер паша посещава лагера на английската армия при Девня и прави преглед на английската

лека кавалерия⁷. Омер паша е представен на седлото на сив кон, облечен в син генералски мундир със златни копчета, сиви панталони с червен кант, на главата с червен фес. Зад него, на кафяви коне в сини униформи, с пушки в ръце, са двама от неговите охранители.

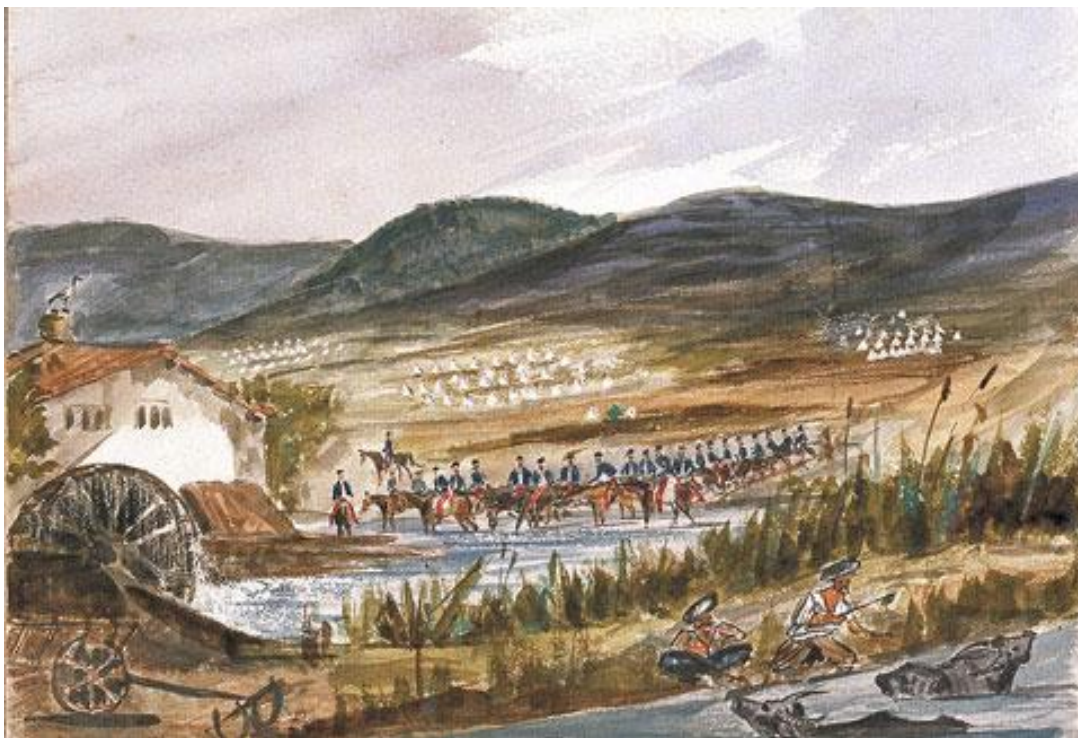
Друг от акварелите на лейтенант Маркъм представя кавалерийският лагер при Девня (In the Cavalry Camp at Devna). От 5 юни до 27 юли 1854 г. на левият бряг на река Девня са лагерите на английската лека кавалерия (два полка хусари, един полк драгуни и един полк улани) и на английската тежка кавалерия (два полка тежки драгуни) под общото командване на генерал-лейтенант Джордж Бингам лорд Лукан. Художникът представя двама кавалерийски офицери – тежки драгуни в тяхната палатка, простряна на слънце офицерска униформа, часовоят на пост⁸.

Анастас АНГЕЛОВ

Илюстрации:

1. Офицери от щаба на генерал-лейтенант сър Джордж Браун – капитан Пънсънби, капитан Пиърсън и капитан Маркам. Снимка Роджър Фентън, 1855 г.

2. 11-ти хусарски полк на водопой в лагера при Девня, българи и биволи.

3. Омер паша – в деня в който направи преглед на войските в Девня.

4. В кавалерийския лагер при Девня.

Бележки:

¹ Pedigrees of the County Families of Yorkshire. Compiled by Joseph Foster and Authenticated by the Members of Each Family. Vol. II West Riding M–Y. London, Printed and Published for the compiler by W. Wilfred Head, Plough Court, Fatter Lane, E.C., 1874.

² The Eton Register. Part I, 1841–1850. Compiled for the Old Etonian Association. Privately Printed for the Members by Spottiswoode & Co. Ltd., Eton, 1903, p. 36, 52.

³ Hart's Annual Army List, Militia List, and Imperial Yeomanry List. London, John Murray, 1849, p. 253;

<http://www.london-gazette.co.uk/issues/20929/pages/4625/page.pdf>

<http://www.london-gazette.co.uk/issues/21540/pages/1089/page.pdf>

<http://www.london-gazette.co.uk/issues/21644/pages/4222/page.pdf>

<http://www.london-gazette.co.uk/issues/22445/pages/4128/page.pdf>

<http://www.london-gazette.co.uk/issues/23769/pages/3728/page.pdf>

<http://www.london-gazette.co.uk/issues/25032/pages/5309/page.pdf>

⁴ <http://www.london-gazette.co.uk/issues/25649/pages/5934/page.pdf>

⁵ <http://www.nam.ac.uk/online-collection/results.php?searchType=simple&acc=1999-02-105>

⁶ 11th (Prince Albert's Own) Hussars (11-ти, собствен на принц Албърт, хусарски полк) – 18 офицери и 297 войници с командир подполковник Джон Дъглас. Щабът и два взвода на полка дебаркират при Варна на 3 юли 1854 г. От 9 юли до 27 юли на лагер при Девня. Вж.: Army Medical Department. The Medical and Surgical History of the British Army which Served in Turkey and the Crimea during the War Against Russia in the Years

1854–55–56. Presented to both Houses of Parliament by Command of Her Majesty. Vol. I. London: Printed by Harrison and Sons, 1858, p. 68.

Франсес Дъбърли (жена на ковчежника на 8-ми хусарски полк капитан Хенри Дъбърли) пише в своя дневник: „Четвъртък, 29-ти [юни 1854 г.]. Днес към нас се присъединиха два взвода от 11-ти Хусарски“. Вж.: Journal kept during the Russian War. From the Departure of the Army from England in April 1854, to the Fall of Sebastopol. By Mrs. Henry Duberly. London: Longman, Brown, Green, and Longmans, 1855, p. 41).

⁷ New-York Daily Tribune, Vol. XIV, No 4148, New-York, Friday, August 4, 1854; Sacramento Daily Union, Vol. VII, No 1085, Sacramento, Thursday Morning, September 14, 1854; The War: From the Landing at Gallipoli to the death of Lord Raglan. By W. H. Russell, Correspondent of “The Times”. London: George Routledge & Co., Farringdon Street, New York: 18, Beekman Street, 1855, p. 109–112.

⁸ На лагер при Девня са два полка тежки драгуни под общото командване на бригаден генерал Джеймс Йорк Скарлет – 1-ви полк на Кралските драгуни – с командир майор Робърт Уордлоу (от 19 до 27 юли 1854 г.) и 5-ти (на Шарлот, принцеса на Уелс) полк на драгуните-гвардейци – с командир капитан Адолфус Бъртън (от 30 юни до 27 юли 1854 г.). Вж.: Army Medical Department. The Medical and Surgical History of the British Army which Served in Turkey and the Crimea during the War Against Russia in the Years 1854–55–56. Presented to both Houses of Parliament by Command of Her Majesty. Vol. I. London: Printed by Harrison and Sons, 1858, p. 12, 24.